

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE kaivosmineraaliveroa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 281/2022 vp)

ELLA LUIKKU JA JENNI OKSANEN
18.11.2022

Kaivosmineraalivero ja sen tavoite

- Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi, Suomessa louhittuihin kaivosmineraaleihin kohdistuva erillisvero eli kaivosmineraalivero.
 - Veron piirissä kaivoslaissa tarkoitetut kaivosmineraalit lukuun ottamatta kullanhuuhdonnassa löydettyä kultaa.
- Esityksen tavoitteena on ottaa huomioon kaivoslaissa tarkoitettujen kaivosmineraalien luonne uusiutumattomina luonnonvaroina ja ohjata yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus niiden käytöstä veron muodossa. Verolla ei ole ympäristönsuojelullisia tavoitteita.
- Ehdotettu voimaantulo 1.1.2024.

Hallituksen esityksen sisältö ja tausta

- Esitys perustuu pm. Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmakirjaukseen sekä syksyn 2021 ja 2022 talousarvioneuvotteluiden kirjauksiin.
 - Hallitusohjelma: ”Selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön erillinen kaivosvero, jotta maaperän kaivannaisista saadaan yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus.”
 - Talousarvioneuvottelut: ”Otetaan vuonna 2023 käyttöön kaivosvero kaivostoiminnan sähköveron korotuksen sijaan. Kaivosveron tavoiteltu verotuotto on 25 miljoonaa euroa vuodessa. Verotuotosta 60 prosenttia ohjataan kaivosten sijaintikunnille ja 40 prosenttia valtiolle. ---”
- Myös eduskunnan talousvaliokunta nostanut esille, että uusiutumattomien kaivosmineraalien louhinnasta tulisi ohjata yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus:
 - Luonnonvaroja koskevan kansainvälisen kilpailun kiristytessä kansallinen sääntely ei saa johtaa tilanteeseen, jossa kaivosmineraalit myydään ilman kohtuullista korvausta Suomen rajojen ulkopuolelle. (TaVM 49/2010 vp)
 - Kaivosmineraalien luonne on kerran hyödynnettävä luonnonvara, jonka hyödyntämisestä yhteiskunnan tulee saada korvaus. (TaVM 7/2020)
- Ennen esityksen valmistelua veron toteuttamisvaihtoehtoja on selvitetty VN TEAS –hankkeessa vuonna 2021 ja VM:n asettamassa työryhmässä keväällä 2022

Keskeiset ehdotukset

- Veromalli mahdollisimman yksinkertainen ja kaavamainen rojaltityyppinen suoritus.
- Vero arvoperusteisena metallimalmeille ja määräperusteisena muille kaivosmineraaleille.
- Verolle ennalta asetetun 25 milj. euron tuottotavoitteen perusteella on johdettu ehdotettavat verotasot.
- Metallimalmien vero 0,6 % määräytyisi kaivosmineraalin sisältämän metallin määrän ja verotusarvon perusteella. Veron suorittamisvelvollisuus syntyisi, kun kaivosmineraali toimitetaan ensimmäistä kertaa rikastettavaksi.
 - Verotusarvo perustuisi metallien maailmanmarkkinahintoihin. Jos metallin maailmanmarkkinahintaa ei saatavilla, arvo johdettaisiin ko. metallia sisältävän tuotteen vastaavasta julkisesta hintatiedosta.
 - Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin kunkin kaivosmineraalin verotusarvon perusteena käytettävästä hintatiedosta ja siitä, miten se määritettäisiin yksityiskohtaisesti. Verohallinto vahvistaisi verokauden verotusarvot vuosittain.
- Muiden kaivosmineraalien vero 0,20 euroa per tonni määräytyisi sillä hetkellä, jolloin kaivosmineraali louhitaan maaperästä.

Keskeiset ehdotukset

- Verovelvollinen se, joka on louhinut kaivosmineraalin ja jolta edellytetään kaivoslainsäädännössä tarkoitettua lupaa kaivostoiminnan harjoittamiseen. Verovelvollinen tyypillisesti kaivosyhtiö.
- Kaivosmineraalien verotukseen sovellettaisiin pääosin valmisteverotuksen ja oma-aloitteisen verotuksen menettelysäännöksiä. Veroviranomainen olisi Verohallinto.
 - Valmisteverotuslakiin ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettuun lakiin tehtäisiin kaivosmineraaliverosta johtuvia täydennyksiä.
- Kaivosten sijaintikuntien osuus kaivosmineraaliveron tuotosta olisi 60 % ja valtion osuus olisi 40 %. Verotuotto tilitettäisiin sille kunnalle, jossa kaivos sijaitsee.
 - Esityksessä ei ehdoteta muutoksia valtionosuuslakiin, vaan arvio kaivosmineraaliveron sisällyttämisestä valtionosuuksien tasausjärjestelmään tehdään omana kokonaisuutenaan.

Vaikutukset julkiseen talouteen

- Kaivosmineraaliveron vuosittaisen verotuoton arvioidaan olevan noin 25 miljoonaa euroa, josta valtion osuus olisi 10 miljoonaa euroa ja kuntien 15 miljoonaa euroa.
 - Verotuotto kertyisi ensimmäistä kertaa vuonna 2025 niistä kaivosmineraaleista, joita koskeva veron suorittamisvelvollisuus syntyy vuonna 2024.
 - Verotuotto riippuvainen kuitenkin louhintamääristä ja metallien hinnanvaihteluista.
- Verotuottoa kertyisi niille kunnille, joiden alueella sijaitsee kaivos.
 - Osassa kaivoskuntia verotuotto jäisi suhteellisen vähäiseksi. Kuitenkin esim. Sodankylän, Sotkamon, Keminmaan ja Kittilän alueilla isoja metallimalmikaivoksia, jolloin verotuottokin suurempi.
- Uudesta veronkantotehtävästä aiheutuisi Verohallinnolle noin 1,4 miljoonan euron kertaluonteiset järjestelmäkustannukset sekä noin 300 000 euron jatkuvaluonteiset vuosikustannukset.

Vaikutukset yrityksille

- Verorasituksesta valtaosa, noin 22 miljoonaa euroa, kohdistuisi metallimalmikaivoksiin. Suurin verorasitus kohdistuisi tuotannon arvoltaan suurimpiin eli Sotkamon, Keminmaan ja Sodankylän kaivoksiin.
- Muiden kuin metallimalmikaivosten verorasitus olisi noin 3 miljoonaa euroa. Verorasitus painottuisi muutamaa louhintamäärältään suureen kaivokseen (mm. Siilinjärven apatiittikaivos).
- Voidaan arvioida, että valtaosa verorasituksesta jäisi kaivostoimialan maksettavaksi, koska hinnat määräytyvät globaalisti. Tämä merkitsisi, ettei verolla olisi vaikutusta jatkojalostuksessa syntyvien tuotteiden, kuten metallirikasteiden tai lannoitteiden, hintoihin.
- Ehdotettu rojaltityyppinen kaivosmineraalivero muodostaa kustannuserän kaivosyrityksille ja alentaa kaivostoiminnan kannattavuutta. Vaikutusta pienentää kuitenkin suhteellisen pieni tuottotavoite ja verokanta. Ehdotetun suuruinen arvorojalti muuttaisi toiminnan metallimalmikaivoksissa kannattamattomaksi hyvin harvoin, karkeasti arvioiden noin 1–2 prosentissa kaivos Hankkeista.
 - Vastaavasti vaikutus olisi vähäinen esimerkiksi kaivostuotteita raaka-aineina käyttävään tuotantoon.

Muita vaikutuksia

- Kaivosyhtiöiden hallinnollinen taakka kasvaisi uuden veron myötä.
- Kaivosmineraaliveron lisäksi vaikutuksia yrityksiin on myös samanaikaisesti valmisteilla olevilla muilla laeilla ja hankkeilla, kuten kaivoslain muuttamisella ja toissijaisiin ympäristövastuisiin liittyvillä muutoksilla.
 - Kaivosalan yritysten taloudellinen rasitus saattaa kasvaa, mutta vaikutus jäisi arviolta pieneksi.
- Veron tavoitteena ei ole vaikuttaa kaivoksista syntyviin ympäristöhaittoihin. Verolla voi kuitenkin olla välillisiä vaikutuksia ympäristöön Suomessa, jos veron myötä kaivosten perustamispäätökset vähentyvät ja siten tuotantomäärät laskevat.
 - Koska veron arvioidaan kuitenkin vaikuttavan kaivosten investointi- ja tuotantopäätöksiin vain harvoin, ympäristövaikutustenkin oletetaan olevan pieniä.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

ELLA LUIKKU, VEROASIAANTUNTIJA
ELLA.LUIKKU@GOV.FI

JENNI OKSANEN, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
JENNI.OKSANEN@GOV.FI

VM.FI | @VMUUTISET